

Presentació del projecte Servei SÒCIOJurídic Comunitari

**Proposta presentada a
“Millorem Sant Boi!”**

DADES I DESCRIPCIÓ GENERAL DE L'ENTITAT

AMBIT D'ACTUACIÓ DE L'ENTITAT

La Fundació Marianao neix l'any 1985 a Sant Boi de Llobregat amb la voluntat d'oferir espais de referència educativa, participació i oportunitat per infants, joves i grans, acompanyant-los a partir de processos d'apoderament personal i comunitaris i d'inclusió social.

Des de la visió de l'entitat somiem amb una societat compromesa amb la justícia social i amb la igualtat d'oportunitats, per això la Fundació Marianao vol destacar-se per:

Ser referents a Catalunya en el model d'intervenció social i acció comunitària
Afavorir processos de promoció personal i transformació social d'una forma sostenible
La capacitat d'innovació, visibilitat, desenvolupament i millora contínua
La capacitat d'esdevenir referents en el disseny de polítiques d'inclusió i cohesió social

Els projectes que desenvolupa i gestiona la Fundació Marianao tenen una doble finalitat:

- Acompanyar les persones en el procés de presa de consciència crítica i compromesa davant la seva realitat.
- Col·laborar en la construcció d'una societat cada cop més justa i solidària.

La Fundació Marianao vol esdevenir presència comunitària, educativa, juvenil i popular, en què les persones es converteixen en protagonistes i participen en un procés d'alliberament personal i col·lectiu. El punt central de la proposta d'intervenció socioeducativa és la persona, reconeixent-la protagonista de la seva pròpia història.

Els àmbits temàtics de la intervenció prioritària de l'entitat donen resposta als següents reptes:

- La promoció i el treball per a la promoció dels infants i les seves famílies.
- La promoció de l'èxit escolar
- La dimensió de la inserció sociolaboral: a través de programes d'orientació, intermediació i prospecció d'empreses
- El foment de la participació i el compromís social envers el territori a través de propostes de desenvolupament comunitari.
- La dimensió de la inclusió social dels col·lectius en situació de risc i pobresa

DESCRIPCIÓ BREU DE L'ENTITAT

La Fundació Marianao és una entitat sense afany de lucre que, des de l'any 1985, desenvolupa projectes socioeducatius al servei de la comunitat, amb la finalitat d'estimular el desenvolupament personal i comunitari, tot afavorint processos orientats a la inclusió social de les persones que pateixen situacions de vulnerabilitat social.

La Fundació Marianao aporta, des de la societat civil i de manera complementària a les polítiques de benestar de la ciutat de Sant Boi els següents elements: esdevé una experiència

que ofereix una àmplia teranyina de serveis personals i de proximitat; l'arrelament al territori i l'aposta clara pel treball contextualitzat i per la presència educativa, la coordinació en xarxa amb els recursos i els professionals del territori, evitant duplicitats i generant sinèrgies de cooperació que multipliquen la eficàcia i la eficiència de la intervenció.

La Fundació Marianao també planteja un posicionament de referència i d'innovació en el treball social i educatiu amb joves. La Fundació Marianao sorgeix de la iniciativa comunitària, atenent necessitats socials emergents o no cobertes en el públic infantil, adolescent i juvenil. En destaquen projectes i iniciatives ben significatives i que aposten pel treball integral amb joventut, des de la dimensió educativa, relacional, professionalitzadora, de promoció social, la participació i la inclusió comunitària.

La Fundació Marianao des de la seva actuació, aporta, a més dels valors que ja hem destacat, el desenvolupament del capital social de les persones i de la comunitat de Sant Boi, element imprescindible per a la vertebració i la cohesió social lligada al desenvolupament dels drets de ciutadania i de les noves polítiques de benestar. Entre les nostres accions i projectes, trobem quatre grans eixos d'intervenció:

Àmbit d'atenció a la infància i l'adolescència: Programa Pro Infància de Lluita contra la pobresa infantil, Espai Familiar El Caliu, Centre obert-Ludoteca Infantil, Casal Infantil de Marianao, Projecte Èxit de suport i acompanyament a l'èxit escolar, Programa de Beques Solidàries, Casal de Joves i Mediateques de suport i acompanyament a l'estudi, i la Unitat d'Escolarització Externa, UEC Marianao.

Dimensió de la Inserció sociolaboral: Programa Incorpora, Formació per l'accés al món del treball, Programa Re-Incorpora, oferta de programes PFI, Dispositius prelaborals de formació, Servei Inserció Laboral, Centre de Dia de Justícia Juvenil, Aula Taller de Medi Ambient (BiciBoi i TicBoi) i Programa ARACNE de Garantia Juvenil.

Àmbit de Família i Comunitat: Projecte David (Presons i drogodependències), Projecte PONT (salut mental), Club social (salut mental), Balcons de Colors (Immigració), Projecte Ariadne, Servei d'Orientació i Acompanyament a les Famílies (SOAF), Servei Informació i assessorament jurídic comunitari, Mesures penals alternatives i mediació comunitària.

Àmbit de Participació comunitària: Viver d'entitats juvenils. Esfera Jove, Programa VPK Oci Nocturn, Col•lectiu de formació de persones adultes Suma, Punt Omnia (NNTT), Programa Emprenedoria amb joves, Banc del Temps, Formació social i dinamització juvenil, Programa Enllaç de Promoció del Voluntariat Social i Programa Marianao: Territoris comunitàriament responsables, MarianaoTeCor.

DESTINATARIS PRINCIPALS DE LES NOSTRES ACTUACIONS

En coherència amb aquestes iniciatives, són destinataris de la Fundació els col•lectius següents:

- a) Els infants i joves, principalment de la ciutat de Sant Boi, tot incidint de manera especial en els sectors que pateixen marginació.
- b) Les persones i els col•lectius que pateixen algun tipus de situació d'exclusió social i marginació.
- c) Els pares i les mares dels infants i joves que participen a les activitats organitzades des de la Fundació, així com les persones adultes que vulguin participar en les activitats de dinamització sociocultural.

d) Els col·lectius, grups, entitats, primordialment del Baix Llobregat i Sant Boi, que desenvolupin projectes d'atenció als infants i els joves de la nostra ciutat..

RESUM DEL PROJECTE PRESENTAT A LA CANDIDATURA “MILLOREM SANT BOI!”: EL SERVEI SÒCIOJURÍDIC COMUNITARI

PRESENTACIÓ

El Servei Sòciojurídic Comunitari (SSC) va ésser creat l'any 2002 per la Fundació Marianao. És un recurs especialitzat de serveis socials, amb vocació de servei públic, d'informació, orientació i suport per reivindicar els drets de les persones, reconèixer eventuais conculcacions i orientar als ciutadans i ciutadanes per a superar la indefensió, amb una especial incidència en les persones i col·lectius en situació d'exclusió i vulnerabilitat social de Sant Boi i comarca del Baix Llobregat.

Les persones amb menys recursos es troben excloses de la informació i assessorament necessaris per actuar davant l'entramat jurídic i legal i per defensar els seus drets, col·lectius i individuals. Per això, a través del Servei Sociojurídic Comunitari, tractem de donar atenció personalitzada a aquelles persones que ho necessitin i ajudar-los a prendre les decisions adequades en defensa dels seus drets.

En aquests moments, la Fundació Marianao, constitueix un significatiu observatori de com està afectant la crisi econòmica a moltes persones i col·lectius de Sant Boi i comarca del Baix Llobregat. Una crisi que –de no implementar-se mesures estructurals i de xoc- consolidarà encara més la cronificació en la pobresa i l'exclusió d'amplis sectors socials i, alhora, eixamplant aquesta situació a nous sectors de les classes treballadores a l'exclusió laboral, social i econòmica.

Les conseqüències d'aquesta crisi tenen una expressió específica, però alhora ben sentida i punyent en les persones, quan els hi posem noms i cognoms concrets darrere de cada un d'elles, i sobre tot quan són persones conegudes i apreciades pels professionals i voluntaris de la nostra institució: persones afectades pels expedients de crisi de les empreses; persones aturades després d'una llarga vida laboral; dones separades que han de tenir cura dels seus fills, persones grans amb pensions de misèria, persones amb problemes de salut mental, nens i joves amb situació d'alt risc, famílies amb membres que es troben a la presó, persones en atur crònic o llarga malaltia, famílies amb membres que pateixen el problema de l'alcoholisme i altres drogues, famílies immigrants amb problemes de “papers” i de subsistència, famílies que pateixen davant l'embargament del pis i el desnonament; persones que el seu pa de cada dia és la precarietat laboral, joves que estan sempre al carrer, ociosos, sense feina i sense formar-se ni poder accedir a recursos formatius perquè aquests estan sobrepassats per l'alta demanda..

Als diversos projectes i serveis de la Fundació Marianao copsem com les demandes socials d'atenció, suport i de formació en els diversos àmbits, s'han multiplicat exponencialment.

Així mateix, els serveis socials municipals també es veuen depassats pel creixent volum de noves necessitats i demandes socials. Els recursos econòmics de les administracions central, autonòmica, són molt insuficients, deixant els municipis orfes de recursos i fent front al problema en primera línia i, fins i tot assumint tasques que no són de la seva pròpia competència.

Això està comportant, globalment, una manca d'atenció als sectors més febles de les nostres ciutats. Els serveis socials bàsics dels ajuntaments estan rebent la primera demanda de suport per part de la ciutadania, que busca en els poders públics l'emparament a la seva situació. Per tant, ha crescut el nombre de persones usuàries de serveis socials, la urgència de les necessitats i les llistes d'espera. Es detecta un nou perfil d'usuari/ària de serveis socials: unitats familiars amb tots els membres actius a l'atur, amb prestacions i subsidis molt per sota dels seus ingressos anteriors i amb una forta càrrega de despesa centrada principalment a l'habitatge habitual. Aquesta situació fa necessari reforçar molt especialment el suport a les famílies i fer-ho des d'una perspectiva normalitzadora, i no estigmatitzant; des d'una vessant de dret i no assistencialista. Alhora, tot aquest conjunt de problemàtiques estan multiplicant les necessitats que tenen les persones per fer valdre els seus drets.

Des d'aquesta premissa, el Servei Sociojurídic Comunitari atén aquelles persones que, per diverses circumstàncies, es poden trobar amb dificultats o limitacions per fer efectiu l'exercici dels seus drets. Informa i orienta els ciutadans i ciutadanes sobre què fer, on cal anar i quins procediments cal prendre davant problemes o dubtes legals.

LA MISSIÓ: JUSTIFICACIÓ DEL SERVEI SOCIOJURÍDIC COMUNITARI

Per què cal promoure un Servei Sociojurídic Comunitari? En aquestes darreres dècades s'han elaborat moltes declaracions i lleis: la Constitució, l'Estatut d'Autonomia, la Declaració de Drets Humans, la Convenció Europea, el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals, el Conveni per a la Salvaguarda dels Drets Humans i les Llibertats Fonamentals, la Carta Social Europea... I tanmateix existeixen nombrosos drets que encara no són "efectius" i els ciutadans i ciutadanes tenen moltes dificultats per orientar-se en el laberint dels procediments administratius i jurídics.

Com garantir millor els drets humans i els drets socials? Com actuar millor? Com assegurar millor les condicions públiques per l'assoliment del benestar de les persones, les famílies, les comunitats...? La nostra societat apareix cada cop més fracturada per una bretxa social. En l'espai urbà i metropolità de fronteres incertes apareixen moltes desigualtats i discriminacions arrelades al sistema econòmic i social, i què la crisi està multiplicant: l'atur, la pobresa i l'exclusió social, el menyspreu de les diferències culturals... en són exemples, mentre que, alhora, s'esbossen i es multipliquen pràctiques cíviques i socials de solidaritat.

Els drets humans són universals, indivisibles i interdependents. Tots els poders públics són responsables de la seva garantia, però el seu reconeixement i els mecanismes que en permeten l'execució encara són insuficients, sobretot pel que fa als drets socials, econòmics i culturals. La cohesió social s'ha de fonamentar en el respecte i la garantia dels drets humans i socials per a tots els ciutadans i ciutadanes sense cap exclusió en la promoció dels valors de cohesió i protecció de les persones i els col·lectius més vulnerables. Les administracions públiques han de vetllar perquè –davant d'una societat, cada vegada més complexa– les persones tinguin reconeguts els seus drets a estar més ben informades, i molt especialment en aquells temes relacionats amb el sistema jurídic i l'entrellat legal.

Alhora, les administracions públiques han de garantir l'exercici quotidià dels drets i de la igualtat d'oportunitats de les persones, sobre tot d'aquelles que es troben en situació d'exclusió i vulnerabilitat social.

FINALITATS I OBJECTIUS PRINCIPALS DEL SERVEI SÒCIOJURIDIC COMUNITARI

El Servei Sòciojurídic Comunitari (SSC) és un recurs especialitzat de serveis socials, amb vocació de servei públic, d'informació, orientació i suport per reivindicar els drets de les persones, reconèixer eventuais conculcacions i orientar als ciutadans i ciutadanes per a superar la indefensió, amb una especial incidència en les persones i col·lectius en situació d'exclusió i vulnerabilitat social.

El SSC, per les seves pròpies característiques i arrelament al medi comunitari, cobreix de forma intensiva una àrea territorialment localitzada (Sant Boi de Llobregat i Baix Llobregat), element que permet garantir la contextualització del Servei, incidint de manera eficaç i eficient en les necessitats de les persones i dels col·lectius atesos, esdevenint un recurs especialitzat de suport als serveis socials dels municipis.

El Servei Sociojurídic Comunitari atén a aquelles persones que, per diverses circumstàncies, es poden trobar amb dificultats o limitacions per fer efectiu l'exercici dels seus drets. Informa i orienta als ciutadans i ciutadanes sobre què fer, on cal anar i quins procediments cal prendre davant problemes o dubtes legals. El Servei Sociojurídic Comunitari vol esdevenir un projecte de suport als serveis socials i altres recursos, amb un caràcter especialitzat i integrat plenament a la xarxa pública, en base a una suma de sinergies entre l'administració pública i la societat civil: administració pública autonòmica, comarcal i local, la Universitat de Barcelona, l'Institut de Drets Humans de Catalunya, el Defensor del Ciutadà de Sant Boi i la Fundació Marianao.

El Servei Sociojurídic Comunitari també dona suport a la tramitació de l'assistència jurídica gratuïta. Queden excloses aquelles qüestions per les quals ja existeixen altres serveis especialitzats o una cobertura legal pròpia: temes bancaris, situacions de vehicles, trànsit, etc... El Servei pot realitzar en alguns casos tràmits i gestions, però sense actuar davant de judicis, excepte en aquelles situacions que, per extrema urgència i necessitat, calgui un suport jurídic fins a la seva resolució judicial. El Servei es coordina amb altres recursos jurídics i socials que existeixen a la localitat, a la comarca i al país, per tal de realitzar una adequada atenció de les persones.

En aquest sentit, des de fa anys la Fundació Marianao està vinculada al Projecte "dret al Dret" impulsat per la Facultat de Dret (UB), així com amb altres institucions significatives en la defensa dels drets humans i socials com són: l'Institut de Drets Humans de Catalunya, l'Observatori de Sistema Penitenciari i el Defensor del Ciutadà de Sant Boi de Llobregat.

ASPECTES INNOVADORS DEL PROJECTE

El Servei Sociojurídic Comunitari aporta, de manera complementària, a les polítiques de serveis socials, els següents elements: és un servei personal de proximitat que, per la pròpia naturalesa del projecte, està capacitat per a respondre amb agilitat a la demanda; arrelament

al territori de Sant Boi i comarca del Baix Llobregat, imbricant-se en els espais en els que es desenvolupa la vida quotidiana dels seus ciutadans i ciutadanes; relació, fomentant l'aspecte relacional en la prestació dels serveis, on cada servei a realitzar és de fàcil accés per als prestadors del servei, i viceversa, els usuaris poden accedir fàcilment al mateix; coordinació en xarxa amb els recursos i els professionals del territori, evitant duplicitats i generant sinèrgies de cooperació que multipliquen la eficàcia i la eficiència de la intervenció.

El SSC és un servei innovador perquè és capaç de donar resposta a les noves necessitats de les persones i de la comunitat. Tanmateix el SSC sorgeix de la iniciativa comunitària, anticipant-se a la intervenció pública, atenent necessitats socials emergents o no cobertes per cap altre iniciativa, ni pública ni mercantil o allà on no arriben els recursos públics, com és el cas de l'atenció sociojurídica, i amb una perspectiva oberta a tota la població, universal, integral i gratuïta.

El SSC, en la seva actuació, aporta, a més dels valors afegits que ja hem destacat, el desenvolupament del capital social de les persones i de les comunitats de Sant Boi i del Baix Llobregat, element imprescindible per a la vertebració i cohesió social lligada al desenvolupament dels drets de ciutadania i de les noves polítiques de serveis socials.

Per això, el SSC vol promoure la sensibilització i participació ciutadana en el procés d'universalització dels serveis socials com a eix fonamental per aconseguir-ne una plena legitimació. El SSC impulsa la universalització i de millora qualitativa dels serveis socials de Sant Boi i comarca del Baix Llobregat per tal de garantir l'accés als drets de ciutadania al conjunt de la població.

METODOLOGIA DEL PROJECTE

La metodologia del SSC es fonamenta en tres grans eixos:

- **LA PERSONALITZACIÓ I L'ACOMPANYAMENT:** l'atenció personalitzada i el tractament individualitzat fan possible que la promoció i defensa dels drets de les persones que accedeixen als serveis sociojurídics es pugui realitzar amb una resposta òptima, de qualitat, donant resposta immediata i eficaç a les demandes formulades.
- **UN TREBALL INTEGRAL I INTEGRADOR:** Els projectes despleats per la Fundació Marianao van dirigits a tota la comunitat, en un marc comunitari integrador i normalitzador, amb una intervenció que vol donar resposta de manera integral i integrada a les necessitats d'un territori. Per això, la institució arriba a una pluralitat de col·lectius com: infància i família, dones, joves, gent gran, persones amb problemes de drogodependència, salut mental, immigrants, reclusos i exreclusos, persones amb dificultats d'inserció sociolaboral, persones sense sostre, i d'altres. En aquest sentit, el SSC garantirà una millor cobertura de les necessitats globals de les persones que accedeixen al Servei, anant més enllà d'una exclusiva atenció puntual i descontextualitzada, treballant per la universalització de les prestacions, lluitant contra les exclusions i facilitant l'atenció de tothom sense cap diferència.
- **UN TREBALL "EN XARXA" I DE SUPORT ESPECIALITZAT ALS SERVEIS SOCIALS DELS MUNICIPIS:** El SSC vol crear crear sinèrgies de col·laboració amb tots els professionals i recursos existents al territori (jurídics, socials, formatius, laborals, etc...), aportant la seva pròpia especificitat, però sempre des d'una visió

complementària per tal de donar respostes integrals i integradores a les necessitats de les persones i de la comunitat.

RECURSOS NECESSARIS I PRESSUPOST

El Servei Sociojurídic Comunitari esta integrat actualment per un equip de 8 professionals, que des del voluntariat social impulsen aquest servei. Es per això que la nostra proposta passa per alliberar una persona a 10 hores setmanals que pugui garantir una mínima estructura i asseguri la coherència i coordinació de tot l'equip de voluntaris.

El cost total d'aquesta figura es de 7.200 euros/any a una jornada del 25%.

Actualment, l'equip de juristes voluntaris, així com dels i les estudiants de dret que realitzen la passantia, es troben integrats plenament en la dinàmica del Servei. En aquest sentit, i de forma regular el SJC compta amb el suport de diversos despatxos d'advocats:

- Despatxos de Sant Boi: Andres Morante. ABA Advocats. Despatx Vernis.
- Despatxos de Barcelona: Agnès Portabella. Despatx Cuatrecasas, Gonçalves Pereira, Iacta Juristes Socials i Col·lectiu Ronda.

Així mateix, el projecte compta amb el recolzament actiu del Projecte "Dret al Dret", impulsat per la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona (passantia de joves estudiants, assessorament tècnics, treball en xarxa amb altres institucions socials vinculades al projecte "dret al Dret"...).

Tot aquest treball en xarxa genera un efecte multiplicador pel que fa a la possibilitat de comptar amb persones, amb especialitzats diferents en el camp jurídic, i amb diferents currículums professionals i socials.

ÀMBITS D'ACTUACIÓ DEL PROJECTE

- Àmbit Habitatge: suport i orientació en la compravenda de béns immobles, condicions i execucions d'hipoteques, arrendament urbans, desnonaments...
- Àmbit Familiar: assessorament i suport davant separacions i divorcis, situació i característiques de les parelles de fet, custòdies d'infants, incompliments de pensions i règims de visites, agressions sexuals, violència domèstica, tutela, incapacitacions, emancipació, adopcions, obligacions entre ascendents i descendents, testamentària i successió, etc.
- Àmbit Penal: seguiment i assessorament en causes que impliquen individus que no tinguin el perfil del Servei Projecte David, que no presentin problemes de toxicomanies ni de salut mental.
- Mediació per tal de donar suport a la prevenció i resolució dels conflictes.

ACCIONS QUE INCORPOREN LA PERSPECTIVA DE GÈNERE

La desigualtat i la discriminació per raó de gènere s'assenten en una estructura social patriarcal en la qual l'home -o allò masculí- equival al patró de l'universal, mentre que la dona o allò femení és, es defineix i es construeix, en funció d'aquest patró i per oposició al mateix.

El gènere dóna lloc a una multiplicitat de desigualtats i discriminacions que afecten tant homes com dones en funció de la seva assumpció particular d'aquelles funcions que socialment els han estat assignats segons el sexe. Segons aquests principis, i degut a la dimensió tant transversal i comunitària de la Fundació Marianao, l'any 2010 s'impulsa el Pla d'Igualtat de l'organització, generat i dinamitzat per una comissió paritària i transversal formada per diversos treballadors i treballadores de l'entitat.

El pla és fruit de l'aposta de la Fundació Marianao per lluitar contra la discriminació per raons de gènere, un valor que forma part dels pilars ètics i ideològics de l'organització. El pla incideix tant en els aspectes de caràcter laboral, com pedagògic i educatiu, i esdevé un recurs al servei dels projectes alhora que promou diverses iniciatives de sensibilització entre l'equip professional, els participants i la comunitat.

ORIENTACIO A LA MILLORA DELS PROJECTES DE LA FUNDACIO MARIANAO

La Fundació Marianao disposa d'un sistema de gestió de la qualitat des de l'any 2004 que garanteix el compromís de la nostra entitat en la millora contínua i en la recerca de sistemes d'avaluació que puguin aportar dades significatives sobre els progressos i el desenvolupament que realitzen els nostres participants, en la diversitat dels nostres projectes. Actualment, un dels nostres reptes en l'àmbit de l'avaluació de projectes, és implementar un sistema que ens permeti identificar l'impacte de les nostres actuacions en relació als nostres participants, per conèixer les competències de maniobra, circulació social i per a la relació amb el seu entorn de manera autònoma, des de la vessant personal, formativa, ocupacional i comunitària.

Josep Torrico Catalán
Director de la Fundació Marianao

Sant Boi de Llobregat, 11 de abril de 2017